

MUZAFFER İZGÜ'NÜN "ANNEANNEM" SERİSİNDE KUŞAK BARIŞMASI

Yrd. Doç. Dr. Türkan KUZU
AÜ Eğitim Fakültesi
Eskişehir

ÖZET

Yeryüzünde hangi toplum olursa olsun, yüzyıllardır kuşak çatışmalarına sahne olmuştur ve bu olgu günümüzde de devam etmektedir. Yaşlılar deneyimlerine dayanarak kendilerinden genç olan bireyleri eğitime çabası içine girerler. Onlara etik, kültürel, sosyal ve ailevi kuralları öğretmeyi bir görev olarak algırlar. Genellikle değişen dünya koşullarını düşünmeksizin bu görevlerini bazen zorla yapmaya ve yaptırma çabasıyla. Bu durumda doğal olarak gençlere bazen komik, bazen de hoş olmayan olaylar yaşatırlar. Gençler bu durumdan pek hoşlanmazlar. Çünkü onların yaşadığı dünya yaşlılarınkinden oldukça farklıdır. Değerler, beklentiler değişmiştir. Dolayısıyla yaşlıların dünyasıyla onların dünyası örtüşmemektedir. Kuşak çatışması kaçınılmazdır. Anna İzgü'nün "Anneannem" serisinde bu olay bir çatışmaya değil, bir barışmaya yol açmaktadır. Çünkü çocukların yaşlı anneannesi oldukça modern, dinamik, yeniliğe açık, meraklı, çocukla çocuk, büyükle büyük olabilen sevinli bir karakterdir. Çocuklar onunla beraber olduklarında hem çok eğleniyorlar, hem de bir çok konuda bilgi sahibi olabiliyorlardı. İzgü, yarattığı "anneanne" karakteriyle eski kuşakla yeni kuşağı kucaklaştırarak bir nevi kuşak barışmasına olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kuşak Çatışması, kuşak barışması, sevgi, hoşgörü, anlayış.

ABSTRACT

All the societies all over the globe have experienced generation gap for centuries, and this situation is still continuing to exist. The elders tend to make attempts to educate the younger individuals depending on their experience. They regard it as their duties to teach them ethical, cultural, social, and family rules. They sometimes do their duties or have them done by force –without considering the changing conditions in the world. As a result, they get the young to experience some events which are sometimes funny, but sometimes unpleasant. The young individuals do not enjoy this situation very much, for the world they live in is quite different from that of the elders. The value and expectations are already changed. Therefore, there is not a strong resemblance between the world of the young and that of the elders. Generation gap is inevitable. This turns into a reconciliation rather than a conflict in the series of book, "Grandmothers" written by İzgü, for the grandmother of the children is a lovely character who is quite modern, dynamic, curious, open to innovations and acts out as if she were a child with children and as an adult with adults. When children are together with her, they both enjoy themselves very much and get very knowledgeable about lots of subject-matters. Through the character of "Grandmother" he created, İzgü gets them embrace one another and reconcile the old generation with the new one.

Key Words : Generation gap, generation reconciliation, love, tolerance, understanding.

Yeryüzünde yüzyıllardan beri değişik toplumlar ve topluluklar yaşamış ve yaşamaktadır. Bunlar her ne pahasına olursa olsun varlıklarını devam ettirmek istemiş ve bu konuda çaba göstermişlerdir. Bu olgu günümüzde de hâlâ süregelmektedir.

Toplumlar varlıklarını devam ettiren yeni ve değişen yaşam koşullarına da uyum sağlamak zorundadırlar. Bu ise farklı kuşakların bir arada yaşamasını gerektirmektedir. Ancak bu olay kuşak çatışmasını da beraberinde getirmektedir. Toplumlar varlıklarını devam ettirememekten korkarlar, bu belki de "... kaynağı toplumsal olan korkudan korkuda, birey kendisine yabancılaşmış ve kendisinin yabancılaştığı toplumsal güçlerin kendisini ezmesinden, baskı altında tutmasından korkar" (Nesin, 1995, s.10). Gençlerin kendilerini dinlemeyerek, yaşamlarını, toplumu değiştirmek istemeleri yaşlıları korkutur. Bunun sonucunda artık topluma yabancılaşma ve toplumun kendilerini ezme çabası içinde olduklarını düşünen yaşlılar, korku içinde, deneyimlerine dayanarak - yeni nesil varlıklarının devamının tek mirasçısı

olarak gördüklerinden- kendilerinden genç olan bireyleri eğitime çabasına girerler. Onlara etik, kültürel, toplumsal ve ailevi kuralları öğretmeyi bir görev olarak algırlar ve genellikle değişen dünya koşullarını düşünmeksizin de bu görevlerini bazen zorla yapmaya ve yaptırma çabasıyla. Böyle bir durumda yaşlılar kendilerini hiç değiştirme gereksinimi hissetmeden, sadece gençleri değiştirmeyi denerler. Bu durumda da doğal olarak gençlerle bazen komik, bazen de hiç hoş olmayan, hatta aralarında büyük çekişmelere, kavgalara, incinme ve kırılmalara varan olaylar yaşarlar. Onları dinlemeden, anlamadan zorla bir şey yaptırma kalkışmanın faturası bazen de çok acı olabilir, hatta bu durum toplumsal ve psikolojik bir yaraya dönüşebilir. Bunun sonucunda toplum bozulur, dağılır, insanlar psikolojik olarak etkilenir ve sağlıklı bir nesil gelişemez (bkz:Yörükoğlu, 1986b, ss.213-214; Tezcan, 1991, ss.55-57; Yavuzer, 2000, s.315).

Anne-baba ve çocukların anlayış farklarından doğan ve eski kuşakla yeni kuşağı karşı karşıya getiren çatışma yeni değildir. "Mısır tabletlerinde, antik dönem yazıtlarında gençlerin söz dinlemez

ve asi oldukları yazılıdır. Goethe ve Schiller'in saçlarının uzun olmasının sebebi bir önceki kuşağın değerlerini protesto etmektir" (Baltaş, 1998, s.179).

Yetişkinler gençleri eskiden beri sorumsuz, saygısız, büyüklerin öğüdüne kulak asmayan ve kendi doğrultularında giden kişiler olarak tanımlamış ve tanımlamaktadır. İsa'dan sekiz yüz yıl önce yaşamış olan Hesiod adındaki düşünür, "Günümüz gençleri öyle umursamaz ki, ileride ülke yönetimini ele alacaklarını düşündükçe umutsuzluğa kapılıyorum. Bizlere, büyüklere karşı saygılı olmayı, ağır başlı davranmayı öğretmişlerdi. Şimdiki gençler kurallara boş veriyorlar. Çok duyarsız ve beklemesini bilmiyorlar..." (Yörükoğlu, 2000, s.389) derken çağının gençliğinden yakınarak yukarıdaki düşünceyi desteklemektedir.

İsa'dan sonraki yüzyıllarda da yetişkinlerin gençlerle ve gençlikle ilgili önyargıları, düşünceleri pek değişmemiştir. Örneğin Shakespeare, "gençlik dönemini boşa geçen bir çağ olarak değerlendirmiş, O. Wilde ise gençler için alaycı bir şekilde, yaşlı kişi her şeye inanır, erişkin her şeyden kuşku duyar, gençler ise her şeyi bilir" (Yörükoğlu, 1986a, s.194) demektedir. Gençlerle ilgili buna benzer düşünceler günümüzde de hâlâ devam etmektedir (daha geniş bilgi için bkz: Köknel, 1986, ss.342-343; Yörükoğlu, 1986b, ss.13-15; Tezcan, 1991, ss.39-59; Köknel, 1998, ss.92-93; Yavuzer, 1999, s.47; Yavuzer, 2000, ss.311-315). Bunlara karşılık gençler de tarih boyunca, yaşlıları tutucu, geri kafalı, uyuşuk, bencil, buyurgan, zevksiz, kurallara bağlı ve yasaklayıcı olarak görmüşlerdir (bkz: Yörükoğlu, 1986b, s.194).

Kuşak çatışması, genel olarak "nesillerin birbirlerini anlamakta yetersiz kalması, birbirlerinden bekledikleri davranışları görememeleri ve dolayısıyla ilişkilerde yaşanan kopukluklar" (İrem Koç, [http:// www. Diyanet. gov. Tr /DIYANET/ Avrupa /2003avrupa /eytil/](http://www.Diyabet.gov.tr/DIYANET/Avrupa/2003avrupa/eytil/)) olarak tanımlanmaktadır. Yavuzer (1999, s.49; 2000, s.311), kuşak çatışmasının nedenini bireylerin farklı biçimde sosyalleşmesinden dolayı ortak bir değerle birleşememesinde, ortak değerler yaratamamasında görmekte ve bunun sonucunda bireylerin birbirlerinin ihtiyaçlarına müdahale etmesi ve arada çıkan zıtlama, kavga ve sürtüşmeler olarak belirtmektedir.

Kuşak çatışmasını yaş grupları ve toplum arasında zayıf bütünleşme olarak tanımlayan Tezcan (1991, s.23) özellikle yaş faktörü üzerinde durmaktadır. Köknel (1986, s.342) ise kuşak çatışmasını iletişim modeli sürecine dayandırarak,

genç ve yetişkin kuşak tarafından karşılıklı olarak gönderilen iletilerin çözülüp anlaşılmasında yönünde açıklamakta ve yukarıdaki görüşleri benimsemektedir. Demek ki, genç ve yaşlı kuşağın birbirini anlamakta, davranışları, söylenenleri yorumlamakta sorunlar yaşadığı bir gerçektir. Doğaldır ki, yaşlılar ve gençler farklı zaman dilimlerinde yaşamış ve yaşamaktadırlar. Dünyayı algılamaları, değerlendirmeleri farklı olacaktır. Üstelik gençler anne, baba ve atalarından farklı kişiliklerdir. Farklı kişilerin aynı olgulara farklı bakmaları da çok doğaldır (daha geniş bilgi için bkz: Emre Erdoğan [http:// www.urbanhobbit.net.](http://www.urbanhobbit.net/); Ferahim Yeşilyurt [http:// www.annelergrubu.com/doktorunuz/.](http://www.annelergrubu.com/doktorunuz/); Sevkan Tahsinoğlu [http:// www.ogretmenin.sesi.org. /dergi/11/.](http://www.ogretmenin.sesi.org./dergi/11/); Betül Çötüksöken [http:// www.bizdensize.com.](http://www.bizdensize.com/)).

Gençler duygu yoğunluğu içinde, "Ben kimim? Neyim? Ne olacağım?" gibi kimlik arayışını ilgilendiren sorulara yanıt bulma çabası içindedir. Dolayısıyla kendilerine, ailelerine ve çevreye genellikle merakla, kuşkuyla ve eleştirel bir gözle bakar ve değerlendirirler. İşte bu aşamada aile ile, çevre ile farklı olan özellikleri anlar ve kendilerini yeniliklere karşı uyumlu olmaya zorlarlar. Gençler yeniliklere daha açık olduklarından bu uyum süreci daha hızlı olur, ama yaşlılar da durum biraz farklıdır. Onlar gelenek ve göreneklere sıkı sıkıya sarılarak, davranışlarından ödün vermemeye çaba sarfeder. Yukarıda belirtildiği gibi, gençleri başına buyruk, saygısız, sorumsuz ve büyüklerin öğüdüne kulak asmayan kişiler olarak görür ve yargırlar. Böyle bir durumda kuşak çatışması kaçınılmaz olur. Oysaki gençlerle iyi iletişime girip, sorunlarını, beklentilerini farkedip, onlara yardımcı olmak sorunu çözecektir. Örneğin, gençler kendilerine güvensizlik belirtilerek eğitilemez. Onlara güven duymalı, gençlerin beyinlerine, gönüllerine ve duygularına ulaşmaya çalışılmalı. Hoşgörülle, sevgiyle, saygıyla, arkadaşça yaklaşım, sağlıklı bir ilişki ve diyalog kurulmalı (bkz: Çağatay ve diğerleri, 1986, s.198; Köknel, 1986, ss.346-347; Yörükoğlu, 1986b, ss.212-214; Tezcan, 1991, ss.55-56; Yavuzer, 1999, s.49; Yavuzer, 2000, ss.311-317; Yörükoğlu, 2000, ss.392-396). Böyle bir durumda kuşak çatışmasından çok, kuşakların anlaşmasından yani kuşak barışmasından söz etmek olanaklı olacaktır.

Sürekli gelişen ve değişen dünyamızda kuşak çatışmasının olması gayet doğaldır, olması da gereklidir. Çatışma olacak ki, toplum da gelişebilsin, ama çatışmanın dozunu iyi ayarlanması gerekmektedir. Dozu ayarlanmazsa toplum yeterli şekilde gelişemez, sağlıklı bireyler yetişemez, yani kuşakların barışması veya en

azından belli bir noktada buluşması gerçekleşmez. Geleceğimizin garantisi olan çocuklarımızla kuşak çatışması yaşamamak, barış içinde olmak için hem gençler, hem de yaşlılar olarak üzerimize düşen bir takım sorumluluklarımız vardır. En azından birbirimizi anlayabilmek için neler yapmamız gerektiği konusunda bilinçlenmemiz gerekmektedir. Çocuklarımızla, gençlerimizle uyum içinde, iletişim kopukluğu olmadan yaşamak için onlara olayın önemi, ne yapılması gerektiği konusunda bilgi aktarması yaparken, yazarlarımız da üzerlerine düşen görevleri yerine getirmeli, eserleriyle çocukları -ki bugünün küçüğü yarının büyüğüdür- kuşak barışmasının temelini atmaya sevk etmelidir. İlköğretimden başlayarak kuşak barışmasının önemi vurgulanırsa, ileride kuşak çatışması sorunu yaşanmaz.

Eğitimci kökenli bir yazar olan Muzaffer İzgü, çocukları ve gençleri iyi tanıyıp anladığından "Anneannem" serisindeki eserlerinde çocuk ve gençlerin aile bireyleriyle aralarında yaşanan kuşak çatışmasından çok, onların adeta barışmasından söz etmiş, bir anlamda kuşak çatışmasını önleme ve ortadan kaldırmanın reçetesini okurlarına vermeye çalışmıştır. Çünkü İzgü'nün 15 kitaptan oluşan "Anneannem" serisindeki anneanne karakteri Hikmet Hanım, yaşlı olmasına rağmen hayattan hiç kopmamış, yaşama sevinciyle dolu, oldukça dinamik, modern, yeniliklere açık, meraklı, çocukla çocuk, büyükle büyük olabilen sevimli bir kahramandır.

İzgü bu serideki kitaplarında Metin adlı kahramanın ağzından üç kuşak bir arada yaşayan bir ailenin serüvenini anlatmaktadır. Hikmet Hanım, kızı, damadı, torunları Oya ve Metin'le birlikte yaşamaktadır. Bir bakıma üç kuşak bir arada kalmaktadır. Aile bireyleri arasındaki iletişimin çok güzel olması sonucu herkes, anneanneyle birlikte yaşamaktan oldukça memnundur. Özellikle Metin anneannesini sanki bir arkadaş, dost gibi görmektedir. Anneanne de torununa karşı oldukça hoşgörülü, onun bir dediğini iki etmeyen, sanki akranıymış gibi davranan bir kahramandır. Hikmet Hanım'ın kızı, damadı ve torunlarıyla iletişimi, onlarla birlikte yaşamı gerçekten imrenilecek bir durumdadır. Çünkü o, yaşlı olmasına rağmen ev işlerindeki becerikliliğiyle, temizlik ve yemek yaparak kızına, üç aybığını aile giderlerine katkı olarak verdiğinden damadına ve deneyimlerini, kültür birikimini aktararak onlarla sanki bir arkadaşmış gibi davranarak da torunlarına yardımcı olmaktadır. Bir takım gelenek ve göreneklerin yaşamasına verdiği önem ve bunları hem aile bireylerine, hem de etrafındaki kişilere --bakkala, kasaba, öğretmene,

komşulara vb.- aktarmasındaki çaba da gerçekten övülmeye değer davranışlardır. Ayrıca yinelemek gerekirse, Hikmet Hanım oldukça yaşlı olmasına rağmen yaşama hiç küsmemiş, çağdaş, iletişimi güçlü, hoşgörülü, anlayışlı ve yeniliklere açık bir kahramandır. Böyle özelliklere sahip yaşlılarla yaşamak, hem çok eğlenceli olur, hem de kuşak barışmasını olanaklı kılar.

Hikmet Hanım yukarıda belirtildiği gibi Metin'in dostu, sırdaşı, onu hep güldüren, eğlendiren bir oyun arkadaşıdır. Metin anneannesini çok sever, onunla güzel vakit geçirir, ondan bir şeyler öğrenir, evde olmadığı zamanlar onu özler. Çünkü anneanne evlerinin vazgeçilmez bir kişisidir, bu durumu Metin'in aşağıdaki sözlerinden daha iyi anlayabiliriz.

"Anneannemiz evin gülüdür, Onu azıcık görmesek, eve geldiğimizde o komşulara gitmiş olsa bile, hasretine dayanamaz, onu alıp getirmek için komşulara gideriz" (İzgü, Anneannem'in Sakızı I. Kitap, ss.12-13).

"Koklarınız anneannemi, mis gibi kokar. Okşarız anneannemi, gül yaprakları denli yumuşaktır. (...) Anneannemin saçları o yaşında tel tel parlar. Bir de taradı mıydı, tarağımı önündeki suya batıra batıra, ondan sonra anneannemi istersen şampuan reklamında oynat" (İzgü, Anneannem Sihirbaz, 15. Kitap, s.54).

İnsan yaşı ne olursa olsun anlaşabildiği, iyi diyalog kurabildiği, ortak değerlerde buluşabildiği kişileri özler, onun yokluğunu hisseder. Çünkü onunla bir şeyler paylaşıyordur, yokluğunda kendini eksik hisseder, bu durum aynı zamanda kişilerin birbirlerine verdikleri değeri de ifade etmektedir. Birbirleri için değerlidirler ki, özlüyorlardır. Tıpkı Metin ile anneannesinin durumu gibi.

Anneanne hastalanıp birkaç gün hastanede kalmıştır. Metin ve ablası özlemle anneannesinin eve dönmesini beklemektedir. Bu arada onu ziyarete giderler. Metin'in ve ablasının sözleri, davranışları onu ne kadar özlediklerini, anneannenin sadece Metinle değil diğer torunuyla da çok iyi geçindiğini, bir şeyleri zevkle paylaştıklarını, bundan dolayı da anneannenin yokluğunu hissettiklerini belirtmektedir:

"Ben de onu çok özledim. Anneannemi özledim. O benim anneannem değil ki, arkadaşım, oyun arkadaşım, masal arkadaşım, öykü arkadaş

arkadaşım" (İzgü, Anneannem Hastanede, 14. Kitap, s.98).

"Annem;
Bir kat kaldı, diyor ama, sanki bana on bir kat kalmış gibi geliyor... Az sonra anneannemi göreceğim, onun kokusunu koklayacağım. Benim anneannem anneanne anneanne kokar. Canım anneanneciğim...
Koşuyorum...
-Anneanne!...
-Oğlum, torunum, Metinim!...
Anneannem bana sıkıca sarıldı, ben de ona sıkıca sarıldım. Bilmiyorum, kaç dakika geçti aradan, ablamın sesini duydum:
-Tamam Metin tamam, anneanne biraz da bana kalsın..." (İzgü, Anneannem Hastanede, 14. Kitap, ss.106-107).

Ortak değerler yaratıp, ondan zevk almak ve bunu sürdürebilmek kuşak çatışmasını önlemenin bir yoludur (bkz: Tezcan, 1991, s.66). Bu konuda gençlerin yaşlıların deneyimlerine ne kadar gereksinimleri varsa, yaşlıların da gençlere uyum sağlama zorunluluğu ve onlardan öğrenecekleri şeyler vardır. Örneğin aşağıdaki alıntıda Metin anneannesiyle yürüyüşe çıkar, anneanne sağlıklı olmanın yolunun spordan geçtiğini öğrenir, bunu uygulamaya karar verir ki, bu aynı zamanda yeniliklere açık olduğunun da bir göstergesidir, çünkü "yaşlılar yenilikleri ihtiyatla, itirazla karşılarlar" (Tezcan, 1991, s.41), ancak anneanne için durum farklıdır, zira o yenilikleri seven, onlara çabuk ayak uydurabilen bir kişidir. Anneanne ağır spor aktiviteleri yapamaz, ama yürüyüşe çıkabilir. Yürüyüş esnasında Metin anneannesine bildiği bir marşı, anneannesini de ona başka bir marşı öğretir. Bazen çocukça bazen de yetişkin gibi davranarak en azından belli bir ortak noktada -birlikte vakit geçirme, boş zamanlarını değerlendirme gibi- buluşmuşlardır. Bunun tadını çıkarırlar.

"Bazen anneannemle marş söylüyorduk. Anneannem ilkokula giderken bu marşı öğrenmiş. Bana da öğretti. Yolun bir yerinde anneannem marşa başlar başlamaz, ayaklarımızı birbirimize uyduruyor, askerler gibi uygun adımla gidiyorduk. Yanımızdan geçenler bize gülüyorlardı. Biz de gülüyorduk" (İzgü, Anneannemle Elele, 13. Kitap, ss.102-103).

Yürüyüş sırasında bir keresinde yağmur yağmaya başlar, anneanne:

"-İzciler yağmurdan korkmaz, yürü, dedi.
-Ama biz izci değiliz ki anneanne.

-Canım ne yani biz de biraz koşarız, şu ilerdeki hayvan damına sığınırız, yani ağıla.

-Var mısın anneanne koşuya? Dedim.

-Varım, dedi.

Bakın şu anneanneme! Ne güzel koşuyordu. Dizlerini karnına çeke çeke, göğsünü şişire şişire, kollarını koşucular gibi sallaya sallaya." (...)

Yağmur dinmiş, hava da biraz ısınmıştı. "Anneannemle yine bir marş söylemeye başlamıştık. Bu kez benim anneanneme öğrettiğim marşı söylüyorduk.

Anneannem marşın dizelerinin arasında;

-Yumurtalı ekmek...

-Balı tarçın..

-Zeytin salatası... diyordu.

Yani anneannem eve gidince kahvaltıda bana neler hazırlayacağını söylüyordu.

Ben cumartesi günlerini çok seviyorum. Çünkü anneannemle birlikte yürüyoruz. Her zaman evde yan yanayız ama yürürken daha çok yan yanayız.

Çoğu zaman da el ele tutuşuyoruz. Birbirini çok seven iki arkadaş gibi" (İzgü, Anneannemle Elele, 13. Kitap, ss.110-111).

Anneanne "rap rap" diyerek asker gibi yürümenin ve ayrıca marş söylemenin çocukların hoşuna gideceğini bildiğinden, Metin'e uyum sağlamakta zorlanmıyor, davranışından utanmıyor, ayrıca torununun neleri yemekten hoşlandığını da farkındadır. Kuşak çatışmasını önlemenin bir yolu da bireylerin birbirine uyum sağlamaları konusundaki çabalarıdır (bkz: Tezcan, 1991, ss.62-63). Burada Metin ve anneannesinin birbirine uyum sağlamaya çalıştıkları görülmektedir.

Gençler yaşlılardan kendilerinin düşüncelerine saygı duyulması, bazı konularda fikirlerinin alınması, yani kendilerine güvenilmesi ve kendilerine gereksinim duyulması konusunda anlayış beklerler (bkz: Tezcan, 1991, s.47). Böylece kendilerini değerli, güvenli, gerekli hissederler.

Örneğin, anneanne üç aylık maaşını çekmeye, çarşıdan herhangi bir şey almaya, pazara giderken yanında Metin'in olması gerektiğini, çünkü kendisinin bazı şeyleri bilmediğini, otobüse nereden binip, nerede ineceğini, bankada resmi işlemler yapılırken takıldığı yerlerde Metin'in kendisine yardımcı olabileceğini söyleyerek kendisine ihtiyacı olduğunu belirtir. Bu Metin'i çok mutlu eder, çünkü anneanne kendisine güvenmektedir.

Anneanne kedisi Tekir'e hırka örecektir. Hangi renk iplik alayım diye torunları Metin ve

Oya'ya danışmaya karar verir. Gençlerin bu konudaki düşüncelerini alacaktır. Torunlarının kendisi için değerli olduğu, onların düşüncelerinin kendisine yol göstereceği ve bir konuda ortak karar verme duygusunu onlara hissettirme çabasıdır.

"Anneannem sabahtan beri tutturdu:

-Yeşil mi alsam, mor mu alsam, sarı mı alsam, pembe mi alsam?

Anneannem renkleri sayarak salondan mutfığa, mutfaktan balkona geçer de hiç ablam durur mu? O da başladı, onun ardı sıra dolanmaya:

-Allı verelim, morlu verelim, anneanneme sarılıverelim!..

Ablamın ağzından 'sarılıverelim' sözcüğü çıkınca, ben koşup anneanneme sarılıyordum. Artık evin içinde sarıya dolaş yürüyorduk. Anneannem önde, ben onun beline sarılmışım, ablam arkamızda. Dönüp duruyoruz...

-Kara mı alsam, beyaz mı alsam, turuncu mu alsam?

-Allı verelim, morlu verelim, anneanneme sarılıverelim!..

Bu kez de ablam anneanneme sarılıyordu. Eh artık, bir koro tutturmuş, sanki Afrika yerlilerinin dansıymış gibi evin içinde dolanıyorduk" (İzgi, Tekir'in Yün Hırkası, 12. Kitap, ss.48-50).

Sonunda Tekir'e hangi rengin iyi gideceğine karar verirler ve anneanne hırkayı örer bitirir.

Yukarıdaki alıntıları incelediğimizde -bundan önce belirtildiği gibi-, anneanne yaşlı olmasına rağmen hayattan kopmamış, yerine göre çocukla çocuk oluyor, onlarla oyun oynuyor, yürüyüşe çıkıyor, koşuyor, çocukların nelerden hoşlandığını biliyor, oldukça hoşgörülü, yenilikleri çabuk kabul edebiliyor, sanki torunlarıyla arkadaşmış gibi geçiniyor. Torunları ve evdeki diğer aile fertleri de anneanneyi çok seviyor, yokluğunda -kısa süreli olsa da- onu özleyip, arıyor ve onunla mutlu oluyor, eğleniyorlar. Birbirlerine uyum sağlamada zorluk yaşamıyorlar.

Normal şartlarda o yaştaki bir anneannenin çocuk ve torunlarıyla bu denli iyi geçinmesi, onlara ayak uydurması oldukça zordur. Yaşlıların başı çocukları pek götürmüyor, Metinle ablasının onun arkasına takılıp oyun oynamaları bazı yaşlılar için kendileriyle alay ediliyormuş gibi algılanabilir. Ama buradaki anneanne, çocuklara kızmaktan öte mutlu oluyor. Onların davranışını yanlış anlamadan, hoşgörüsüyle karşılıyor ve hemen oyuna katılıyor. Eğer diğer yaşlılar gibi davranıyorsa, ortaya hoş olmayan görüntüler çıkabilirdi.

Anneanne kendi yaşdaşlarının yapamayacağı yeniliklere seyerek, isteyerek uyum sağlamaktadır. Köşesine çekilip, "ben artık yaşıyım, bu yaştan sonra herkes bana ne der" gibi toplumsal baskıları aşmış biridir. Bu yönüyle çocuklara ve gençlere örnek olmakta, onları yaşama sevinciyle yoğurmaktadır. "İnsan hangi yaşta olursa olsun, üretmeli, yeniliklere açık olmalı, modern olmalı ve etrafındakilere bu duyguları aşılayabilmeli" duygusunu sonuna kadar gerçekleştiren bir kahramandır. Bu aynı zamanda gençlerin duygularına, gönüllerine ulaşma çabasıdır. Örneğin, Metinler araba almıştır:

"Çok mutluyum çocuklar sizinle, dedi. Ardından bağırdı: Ay artık arabamız da olacak, ben mutlu olmayayım da kim olsun?.. Hem bakmışsınız Metin bana da araba kullanmasını öğretir, sonra bir de ehliyet aldım mıydı? (...) Anneanne, dedim, ben sana nasıl öğretirim, on sekiz yaşından küçükler araba kullanamazlar.

-Eh o zaman Oya öğretir, hı kızım?

-Benim ehliyetim yok ki anneanne.

-O zaman ikimiz birlikte alırız (...)" (Anneannemin Yeşil Kuzusu, 15. Kitap, s15).

Anneanne araba kullanmayı öğrenmez, ama torunu Metin'e bisiklet alır, yalnız bir şartı vardır, kendisine bisiklete binmeyi öğretecektir.

"-Sen bir kez bana söylemiştin ya, sarı bisikletten söz etmiştin ya, ben de adama söyledim, sarı bisikleti bugün hazır edecek, hem deee...

-Evet anneanneciğim?

-On sekiz vitesliiii...Anneanneciğim, benim canım anneanneciğiiiiim...

Kucakladım anneannemi...

-Ah seni bir kaldırıbilseydim anneanneciğim, seni havalarda...

-Dur çocuk dur yapma, Ama bir şartla.

-Söyle anneanneciğim.

-Bana da öğreteceksin" (Anneannemin Bisiklet Yarışçısı, 6. Kitap, ss.104-105).

Ve anneanne bisiklete binmesini öğrenir, hatta onunla kırlara bayırlara, Metin'in arkadaşlarıyla pikniğe gider (Dal Sucuk, 12. Kitap, ss.80-98).

Anneanne davranışlarıyla torunlarını hep şaşırtmaktadır. Hem onlara, hem çağa uyum sağlamakta, torunlarıyla çok iyi iletişim kurmakta, hem de onlara bazı şeyleri, örneğin unutulmuş gelenek ve görenekleri öğretmektedir. Ama zorla, baskıyla değil, eğlendirerek, onları mutlu ederek.

Metinlerin tanıdıklarının düğünü vardır. Anneanne de düğüne gider ve orada komşu bir bey onu dansa kaldırır. Anneanne yaşından beklenmeyen bir şekilde kıvrak danslar eder, hatta, gençlerin arasında çok popüler olan makarino dansını bile yapar ve düğünün sonunda günün dans kraliçesi seçilir. Örneğin:

"Aman aman, anneannem, kollarını havaya kaldırıyor, gövdesini iki yana oynatıyor, başını sallayıp duruyor, ayaklarını zıp zıp yere vuruyor, boyuna alkış alıyordu.

(...)

Müzik değişti... Makarino... Biz; 'Tamam şimdi Rasim Amca anneannemi getirir' diyorduk...

O da nesi? Anneannem makarino dansı yapıyordu.

(...)

Bu nasıl coşmaktı? Makarinsonun ardından başka bir müziğe geçmişti orkestra, bir öncekinden daha hareketli bir müzikti. Sanki anneannemle Rasim Amca'yı denemeye çalışıyorlardı. O da nesi? Anneannem bu müziğe de uymuş, Rasim Amca'nın karşısında uçuyordu sanki" (Anneannem Dans Kraliçesi, 9. Kitap, ss.25-28).

Bunların dışında anneanne, mahallenin futbol takımının antrenörü olur, onları çalıştırır, hatta kendisi de savunma oyuncusu olarak oyuna katılır ki, bu herkesin yapabileceği bir şey değildi. Ama torunu mutlu olsun, boş vakitlerini iyi değerlendirsin diye bu görevi üstlenir. (bkz: Yaşasın Anneannemspor, 8. Kitap). Torunu ile birlikte parktaki salıncağa biner, bir ara çocukların yaptığı gibi salıncakta ayağa kalkarak sallanır (bkz: Anneannem Salıncağa Biniyor, 2. Kitap, ss.123-125). Lunaparkta çarpışan otolara, uçan vagonlara biner (bkz: Uçtu Uçtu Anneannem Uçtu, 6. Kitap, ss.83-86). Anneanne uçurtma uçurmaya gider, doğum gününü kutlar (bkz: Anneannemin Yaş Günü, 2. Kitap, ss.32-50). Anneanne bir bakıma eskiden yaşayamadığı şeyleri şimdi yaşamaya çalışıyor ki, bunların bazıları tabii ki onun zamanında yoktur -örneğin, çarpışan otolar, uçan vagonlar gibi-, geçmişe özlemine böyle giderirken, aynı zamanda hem yeniliklere uyum sağlıyor, hem de torunu ile hoş vakit geçiriyor. Gazetede gördüğü bir ilan üzerine bez bebek yapma yarışma katılıyor, çeşit çeşit bebekler yapıyor, sonra onları çocuklara dağıtıyor (bkz: Anneannemin Bebeği, 10. Kitap, ss.13-22). Yaşlıların da bir şeyler üretebileceğini, hem boş vakitlerini değerlendirip, hem de çocukları sevindirmeyi, onlara paylaşmanın ne kadar zevkli bir şey olduğunu hissettiriyor.

Anneanne, unutulmuş bazı değerleri torunlarına yaşatır, hem gelenek ve görenekleri gençlere öğretmeyi, hem de onlarla bunu paylaşmayı dener. Metin'i hamama götürür, orada tıpkı çocuklar gibi birbirlerine su atarak eğlenirler (Anneannemle Hamama Gittik, 9. Kitap, s.68). Metinlerin televizyonu bozulmuştur, anneanne televizyonun olmadığı günlerde onlara masal anlatarak, hatta masalı "Arkası Yarı" yaparak ailesini günlerce eğlendirir, evde sihirbazlık yapar (Yaşasın Kanal Anneanne, 3. Kitap, ss.7-30, Anneannem Sihirbaz, 15. Kitap, ss.54-72). Bunlar günümüzde unutulmuş değerlerdir. Evlerdeki banyolar bırakılıp artık hamama gidilmiyor, radyolarda "Arkası Yarı"lar yayınlanmıyor, ama anneanne bunları fırsat eline geçtiğinde değerlendiriyor ve aile fertlerine yeniden yaşatmayı, anımsatmayı deniyor. Bunları da öyle eğlenceli bir şekilde yapıyor ki, etrafındakiler onu ilgiyle izliyor, devamını bekliyor, farkına varmadan bazı değerleri öğreniyor.

Tüm bunlardan anneannenin yaşama sevinciyle dolu olduğunu ve bu sevincini torunlarına, ailesine ve çevresindekilere de aşıladığını görebilmekteyiz. O yaşta bir kişinin futbol oynaması, bisiklete binmeyi öğrenmesi, ayakta salıncağa binmesi vs. gibi davranışlarda bulunması ve bunları yaparken gelen tepkileri ve alkışları hoşgörülle karşılaması gerçekten onun hayattan hiç kopmadığını ve insanın her yaşta bazı şeyleri yapabileceğini göstermektedir.

Yukarıdaki örneklerden yola çıkarak sonuçta şunları söyleyebiliriz. Muzaffer İzgü 15 kitaptan oluşan "Anneannem" serisinde eski kuşakla yeni kuşak arasında çok güzel bir köprü oluşturmuş. Yaşlılarla gençlerin nasıl anlaşabileceğini, bunun için nasıl bir çaba gösterilebileceğini, insanların birbirini anlama ve birbirleriyle ortak yaşamda nasıl bir yol izlenebileceğini, ortak değerler oluşturmada neler yapılabileceğini açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bu anlamda eski kuşakla yeni kuşağın barışmasını sağlamıştır. İzgü'ye göre her şey anlayış ve tolerans olgusuyla güzel bir şekilde sonuçlanabiliyor. Birbirimizi anlamaya çalışırsak, bazı davranışları tolere edebilirsek her şey daha güzel olabilir. İhtiyacımız olan tek şey anlayış ve toleranstır. Özellikle kültürel değerlerin değiştiği, teknolojik gelişimin hızla devam ettiği, gençlerle yaşlıların arasındaki iletişimin koptuğu günümüz dünyasında, böyle gençlere ve yaşlılara gereksinimimiz olmaktadır. Hem gençleri, hem de yaşlıları birbirine karşı sevgi, saygı, anlayış ve hoşgörülü davranmaya sevk edebilirsek kuşak barışmasından neden söz etmeyelim. Ama kuşak çatışmasını önleyemeden, kuşak barışmasını

gerçekleştiremeyiz Bu konuda en büyük görev eğitimcilere düşmektedir. Çocuklarımızı bu konuda eğitelim ki, -bugünün genç kuşağı yarımın yaşlı kuşağı olacaktır- yarım onlar gençlerle böyle sorunlar yaşamadan varlıklarını devam ettirebilsinler.

KAYNAKÇA

- Baltaş, A. (1998). "Eğitim Başarısını Yükseltmede, Sağlıklı ve Mutlu İnsanlar Yetiştirmede Ailenin Rolü". **Ana-Baba Okulu**, Yavuzer ve diğerleri, İstanbul: Remzi Kitabevi, 7.Basım.
- Çötüksöken, B. "Aile ile Çocuk Arasında Yaşanan Kültür Çatışması, Nedenleri", <http://www.bizdensize.com>.
- Erdoğan, E. "Kuşak Çatışması, Değişimin Fay Hatı mı?", <http://www.urbanhobbit.net>.
- İzgülü, M. (Ocak 2004). "Anneannemin Sakızı", **Anneannem Askere Gidiyor**, 1. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 12. Basım.
- İzgülü, M. (Ekim 2003). "Anneannem Salıncağa Biniyor", "Anneannemin Yaş Günü", **Anneannemin Gramofonu**, 2. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 9. Basım.
- İzgülü, M. (Aralık 2004). **Yaşamın Kanalı Anneanne**, 3. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 10. Basım.
- İzgülü, M. (Şubat 2004). "Anneannem Bisiklet Yarışçısı", "Uçtu Uçtu Anneannem Uçtu", **Anneannem Gelin Oldu**, 6. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 4. Basım.
- İzgülü, M. (Ocak 2004). "Anneannem Dans Kraliçesi", "Anneannemle Hamama Gittik", **Anneannem Dans Kraliçesi**, 9. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 6. Basım.
- İzgülü, M. (Ekim 2004). "Anneannemin Bebeği", **Anneannemin Bebeği**, 10. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 6. Basım.
- İzgülü, M. (Temmuz 2004). "Tekir'in Yün Hırkası", "Dal Sucuk", **Anneannemin Kuyruklu Yıldızı** 12. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1. Basım.
- İzgülü, M. (Mart 2004). "Anneannemle Elele", **Anneannemin Konuk Kedisi**, 13. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 2. Basım.
- İzgülü, M. (Aralık 2004). "Anneannem Hastanede", **Anneannem Hayvanlar Arasında**, 14. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1. Basım.
- İzgülü, M. (Ekim 2004). "Anneannem Sihirbaz", "Anneannemin Yeşil Kuzusu", **Anneannem Sihirbaz**, 15. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1. Basım.
- Koç, İ. "Gençlerle Barış İçinde Yaşamak" <http://www.diyabet.gov.tr/AVRUPA/2003avrupa/eytil/>.
- Köknel, Ö. (1986). **İnsanı Anlamak**, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Köknel, Ö. (1998). "Ergenlik Dönemi", **Ana-Baba Okulu**, Yavuzer ve diğerleri, İstanbul: Remzi Kitabevi, 7.Basım.
- Nesin, A. (1995). **Korkudan Korkmak**, İstanbul: Adam Yayınları, 6. Basım.
- Tahsinoğlu, S. "Kuşaklar Çatışması" <http://www.Ogretmeninsesi.org/dergi/11/>.
- Tezcan, M. (1991). **Gençlik Sosyolojisi Yazıları**, Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Yavuzer, H. ve diğerleri. (1998). **Ana-Baba Okulu**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 7. Basım.
- Yavuzer, H. (1999). **Çocuk Eğitimi El Kitabı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 8. Basım.
- Yavuzer, H. (2000). **Çocuk Psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 19. Basım.
- Yeşilyurt, F. "Kuşak Çatışması Nedir", <http://www.Anneligrubu.com/doktorunuz/>
- Yörükoğlu, A. (1986a). **Gençlik Çağı**, Ruh Sağlığı, Eğitimi ve Ruhsal Sorunları, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: 270, 2. Basım.
- Yörükoğlu, A. (1986b). "Gençliği Gerçekten Tanıyor muyuz?", **Gençliğin Eğitimi**, Çağatay, N. ve diğerleri, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: 274.
- Yörükoğlu, A. (2000). **Çocuk Ruh Sağlığı**, Çocuk Yetiştirme Sanatı ve Kişilik Gelişimi, İstanbul: Özgür Yayınları, 24. Basım.